

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

SANAYİ, TİCARET, ENERJİ, TABİİ KAYNAKLAR, BİLGİ VE TEKNOLOJİ KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

31 Ekim 2013 Perşembe

GÖRÜŞME TUTANAKLARI

31 Ekim 2013 Perşembe

---0---

K O N U

	<u>Sayfa</u>
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/799)	4:16
Türkiye Cumhuriyeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/819)	16:17
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (1/850)	17:18

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
BİRİNCİ OTURUM	1:18
Mehmet Ali SUSAM (İzmir)	1:2
Hasan ÖREN (Manisa)	1, 2, 3
Alim IŞIK (Kütahya)	3:4
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı	4:16
H. Murat MERCAN (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı)	4:5, 8, 10:12, 15:16
Mehmet ÜZER (MTA Genel Müdürü)	5:6
Mustafa ÖZTÜRK (Bursa)	6
Alim IŞIK (Kütahya)	6:7, 10
Mehmet Ali SUSAM (İzmir)	8:9, 11, 14:15
Metin KÜLÜNK (İstanbul)	9
Hüseyin ÜZÜLMEZ (Konya)	9
Ünal KACIR (İstanbul)	9:10, 12
Soner AKSOY (Kütahya)	12:13
Erdal AKSÜNGER (İzmir)	13:14

Kemal DEĞİRMENDERELİ	(Edirne)	15
Türkiye Cumhuriyeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı		16:17
H. Murat MERCAN (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı)		16:17
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Japonya Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı		17:18
H. Murat MERCAN (Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı)		17, 18
Hasan ÖREN	(Manisa)	17:18
Alim IŞIK	(Kütahya)	17
Mustafa ÖZTÜRK	(Bursa)	18

Açılma Saati: 10.36
Kapanma Saati: 12.26

BİRİNCİ OTURUM

31 Ekim 2013 Perşembe

Açılma Saati: 10:36

BAŞKAN: Nihat ZEYBEKÇİ (Denizli)

BAŞKAN VEKİLİ: Hüseyin ÜZÜLMEZ (Konya)

SÖZCÜ: Halil MAZICIOĞLU (Gaziantep)

KÂTİP: Mustafa ÖZTÜRK (Bursa)

0

BAŞKAN – Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli Bakan Yardımcım, çok değerli bürokrat arkadaşlarım, değerli basın mensubu arkadaşlarım, değerli misafirler; hepiniz hoş geldiniz.

Seçimli Komisyon toplantımızdan sonraki ilk Komisyon toplantımızın hayırlı olmasını, hayırlar getirmesini, sonuçlarının da Meclisimize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

Yeterli çoğunluğumuz vardır, gündemimizde yer alan konuları görüşmek üzere toplantımızı açıyorum.

Başkanlık Divanı seçimiinde toplantımızda yapmış olduğumuz konuşmayı burada tekraren dile getirmekte fayda görüyorum.

Komisyonumuzda iki ay görev yaptığım o dönemde hakikaten özlenen, kitapta yazan, herkese örnek olması gereken çalışmaların yapıldığı bir komisyon olduğunu gördüm. İnşallah bundan sonraki bu yeni çalışma dönemimizde aynı şekilde, aynı güzellikte, aynı verimlilikte, aynı anlayışla, saygıyla, hoşgörülle çok güzel çalışmalar yapacağımıza inanıyorum. Çok güzel katkıları Komisyon üyelerimizin her birinden, muhalefetiyle iktidarıyla her birinden alacağımıza inanıyorum.

Bugünkü toplantımızı özellikle öne aldık. Yani, böyle toplantıya hem bir ısınma olsun hem de birbirimizi yeni katılan arkadaşlarımızla beraber daha iyi tanıyalım hem de bizim için de bir antrenman olsun diye uluslararası anlaşmalarla başladık. Hayırlı olmasını diliyorum.

Gündeme geçmeden önce, Komisyon çalışmalarımızın daha verimli ve kalıcı olması için bu toplantı dâhil yapılacak toplantılarda tam tutanak tutulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Şimdi gündeme geçiyoruz.

Bugünkü toplantımızın gündeminde, Komisyonumuza tali komisyon olarak havale edilen **11 adet uluslararası anlaşmanın onaylanmasını uygun bulma kanun tasarısı bulunmaktadır.**

Evet, hoş geldiniz.

Bundan sonra tabii şuna ben özellikle dikkat etmeye çalışacağım Komisyon Başkanı olarak bir gelenek geliştirmeye. Bu gelenek de şu: Saatinde başlamak, saatinde bitirmek. İnşallah bunu tuttururuz. Biliyorum her birimizin Mecliste ziyaretçileri, her birimizin muhtelif çalışmaları var. Zor olacak ama inşallah biz deneyelim diyorum.

Bildiğiniz gibi İç Tüzük'ümüzün...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Söz isteyeyim o zaman ben.

BAŞKAN – Sayın Susam, şu maddeyi bitireyim yani başladığım cümleyi bitireyim, vereyim, tabii ki veririm.

HASAN ÖREN (Manisa) – Koyduğunuz esasları keşke madde bittikten sonra söyleseydiniz.

BAŞKAN – Eyvallah, yani bu konuda bir sıralama veyahut de doğru veya yanlış diye...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – O konuşmayı yaptıktan sonra bize söz hakkı vermeniz lazım, madem maddeyi bölme gereği duyduunuz.

BAŞKAN – Buyurun, buyurun Sayın Susam.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Sayın Başkan, değerli bakanlık temsilcileri, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bu Komisyon, yeni dönem çalışmalarına başladı ve yeni dönemde, yeni seçilen arkadaşlarla ilk toplantıyı yapmak için bugün bir araya geldik. Bu Komisyon seçimlerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bu Komisyonla ilgili düşüncelerimizi tüm ayrıntılarıyla Komisyonun ilk toplantısında belirtmiştik, Mecliste okunduktan sonra yapılan ilk toplantıda ve Komisyon başkanı seçimi

toplantısında. Amacımız, bu Komisyonun bir ihtisas komisyonu olarak ülkenin acil değişiklik bekleyen yasal düzenlemeleri konusunda bilimsel, piyasanın ihtiyaçlarına uygun ve Medis İttüzüğü ve partilerin programlarına uygun olmak koşuluyla ortak konsensüs sağlayarak birlikte bir yasal düzenleme yapabilme noktasında geçmişte önemli çalışmalar yaptığımızı bu dönemde de aynı çalışmayı yapmak istediğimizi söyledik ve bu konuda da iş birliği için komisyonlarda hatta muhalefetin temsilcilerinin de olabilmesinin bu çalışmaları birlikte götürebilmek açısından çok daha iyi ve olumlu olacağını altını çizmiştik ama arkadaşlarımız kendilerine göre değerlendirmelerini yaptılar ve tümü iktidar partisinden olmak üzere Komisyonun başkan, sözcüsü ve diğer üyeleri seçildi. Biz de tüm bu arkadaşlarımıza oylarını vererek, desteklerini sağlayarak Komisyonun iyi çalışması için elimizden gelen gayreti göstereceğimizin bir oylamada da iyi niyet ve işaretini gösterdik. Daha sonra arkadaşlarımızla birlikte konuştuk, dedik ki: Yeni seçilen Komisyon Başkanı arkadaşımızı gidelim, bir ziyaret edelim, yeni dönem çalışmalarına ilgili olarak da kendisine çalışmalarla ilgili olarak ne düşündüğümüzü, nasıl çalışabileceğimizi ve çalışmalarda karşılıklı katkı koyabilmek için neler yapabileceğimiz için randevu istedik. Sayın Başkanın çok yoğun işi olduğu için bize o gün ancak geç saatlerde verdi, o da Medisin kapanma saatlerine yakındı, arkadaşlarımız ayrıldığı için o gün görüşemedik. Arkasından bayram tatili girdi, arkasından da bu Komisyonla ilgili olarak hafta tatilinden hemen önce de bununla ilgili toplantı geldi. Ben Sayın Başkanla dün de İzmir’de birlikte olduk kendisiyle de bu anlamıyla konuştum. Biz Başkanın randevu isterken çalışma esas ve usullerinde burada bulunan tüm parti gruplarının birlikte çalışabilme isteklerini ve iyi niyetlerini söyledi.

Şimdi, biz, bu Komisyonun saatinde, düzenli ve kaliteli bir çalışma performansı göstermesini yürekten isteyen insanlarız. Buradaki tüm Komisyon arkadaşlarımız da bilir ki Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bu Komisyonlara bu anlayışla hep saatinde gelmişizdir, hep Hükûmetin çoğunluğu sağlamasını bekleyen bir anlayış içerisinde olmuşuzdur. Bu anlamıyla da hiç öyle bir eksikliğimiz de yoktur. Sayın Başkan, biz girer girmez “Ben böyle bir kuralı koymak istiyorum.” diye bir uyarı yaptı, bu uyarıyı biz gerçekten Başkanla randevu istediğimizde, birlikte olup kurallarını, yeni Başkanın çalışma prensiplerini bizim de ona karşı neler istediğimizi karşılıklı konuşabilseydik. Girer girmez buraya bu sözü söylemesini çok anlamlı bulmadığım altını çizmek istiyorum. Biz bu konuda çok hassasız, titiziz, bu konuda yapılması gereken her şeyi yaparız ve saatinde önce de buraya gelmeyi gerçekleştirdi arkadaşlarımız. Onun için bizim bu uyarıyı hiç hak etmediğimizin altını çizmek istiyorum. Bu anlamıyla da...

BAŞKAN – Sayın Susam, ben öncelikle şunu söyleyeyim...

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Evet, ben tamamlayayım sözümü Sayın Başkan, ondan sonra.

BAŞKAN – Lütfen buyurun.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Bu anlamıyla biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak her türlü çalışmalarda doğru olanın, toplumun taleplerini yansıtanın, güzel olanın, her şeyin katkısını verebilecek bir muhalefet çizgisini burada hayata geçiren Komisyon üyesi arkadaşlarla ve parti grubu olarak bunu yapmaya her zaman hazırız. Ancak, aynı anlayışı, aynı hassasiyeti, aynı duyarlılığı sizlerden de beklediğimizi belirtiyor herkesi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Evet, Sayın Susam, çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle tekrar hoş geldiniz diyorum bütün Komisyon üyesi arkadaşlarımıza, yeni gelen arkadaşlarımıza hoş geldiniz diyorum.

HASAN ÖREN (Manisa) – Söz istemiştim ama Başkanım...

BAŞKAN – Vereceğim, vereceğim, Sayın Ören.

Bütün arkadaşlarımıza hoş geldin diyorum, ben de sizin duygularınıza katılıyorum ve yeni Komisyonumuza katılan arkadaşlarımıza da hayırlı olsun diyorum, başarılar diliyorum.

Sözlerimin yanlış anlaşılmasından dolayı son derece üzülmediğimi bilmenizi istiyorum. Komisyondaki ortamın kesinlikle bir dostluk, anlayış, hoşgörü çerçevesinde devam etmesini diliyorum ve temenni ediyorum. Asla ve asla size uyarı yapmak gibi bir nezaketsizlik değil sözlerim, bir temenni niteliğindedir, bir dilek niteliğindedir. Böyle anlaşılmasından dolayı son derece üzülmedim yani bir dostluk, bir arkadaşlık, bir samimiyet oluşturma cümleleri olarak algılanmanızı tavsiye ediyorum, öneriyorum, diliyorum.

Tabii, bu Komisyon üyelerimizin katılımlarıyla gerçekleşecek olan bir şeydir. Buradaki tüm Komisyon üyelerimiz son derece değerli, ülkeyi, milletini, bölgesini, şehrini temsil eden insanlar, saygıdeğer milletvekilleri. Onlara bir okul talebesi gibi “Zamanında gelin arkadaşlar.” filan diye böyle şeyler söylemek herhâlde en hafif tabiriyle saygısızlık olur, böyle bir şey söylemedim, böyle bir kastım da asla olmaz zaten. Sadece şuna inanıyorum: Eğer saatinde gelen bir arkadaşımız bir kişi dahi olsa onun gelmeyenlerin

üzerinde hakkı olduğunu, bir kul hakkının doğduğunu... Ben öyle inanıyorum, benim şahsi inancımdır, bundan sonra da elimden geldiğince yine sizlerle istişare ederek bunu gerçekleştirmeye çalışacağım.

Sayın Susam, çok büyük nezaket göstererek hemen Komisyon seçiminden sonra ziyaret etmek istediklerini söyledi, aynı gün içinde saat dört buçuk sıralarındaydı, kendilerine memnuniyetle o saate ancak denk getirebildik, beklediğimi söylediğim de kendisi o gün erken –sanırım perşembeydi- ayrılmak durumunda kaldığını, uçağını ayarladığını, sonraki bir günde “görüşelim” dedi, memnuniyetle ben de zaten bugünkü toplantımız yine böyle bir Komisyon toplantısından ziyade bir tanışma toplantısı, bir sohbet, böyle bir konularda yanlış anlaşılmalara meydan vermeyecek, iyi dilek ve temennilerin konuşulduğu, serbestçe herkesin her şeyi dile getirebildiği bir toplantı olması sebebiyle yani o niyetle böyle bir toplantıyı öne çekmeye çalıştım ve uluslararası anlaşmalarla başlamayı yeğledik ki bizim de alışmamız, yeni arkadaşlarımızın da alışması, yeni dönemde böyle hafif bir başlangıç olsun diye bu niyetle yaptım. Yanlış anlaşıldı diyelim, sizin tarafınızdan ve bizim tarafımızdan ve bu konuyu böylelikle kapatalım diye düşünüyorum.

Sayın Hasan Bey, buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, en son söylediklerinizden sonra çok konuşulacak bir şey yok, toparlamayı yaptınız ama...

BAŞKAN – Dağılan bir şey de yoktu, buyurun, lütfen.

HASAN ÖREN (Manisa) – Tabii ki son cümlenin içerisindeki kul hakkıyla ilgili kelime çok ağır bir kelime yani erken gelen geç gelen arasında bir kul hakkı doğuyor ise dinimize göre de kul hakkının hiçbir şeyle affedilmeyeceği söyleniyor ise burada konuşulması da çok doğru değil.

BAŞKAN – Eyvallah.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani şimdi en son gelen arkadaşımız kul hakkı yemiştir mi oldu? Ağır bir itham, kurallar ise hep birlikte koyarız, eşitler olduğu bir masa bu. Evet, siz Başkansınız ama buradaki arkadaşlarımızın hepsi de seçilip gelmiş milletvekilleri. Gerçekten zamanında başlamak ve zamanında bitirmek hepimizin temennisi, dileği, isteği; bu kuralları birlikte koymamız gerekli ama ilk toplantıda, daha birbirimizi görmeden...

BAŞKAN – Şakaydı, şakaydı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ben de öyle anladım, ben de öyle algıladım.

BAŞKAN – Şakaydı yani sadece bir samimiyet oluşması için.

HASAN ÖREN (Manisa) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Ben teşekkür ederim Sayın Ören.

Başka söz talebi var mı arkadaşlar...

Peki, teşekkür ederim.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkanım ben de bir hayırlı olsun demek için...

BAŞKAN - Hocam Buyurun.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız; öncelikle, Komisyonumuzun hayırlı çalışmalar yapmasını, ülkemize, milletimize faydalı tasarı ve teklifleri görüşmesini temenni ediyorum. Bu vesileyle de yeni Komisyon Başkanımıza ve Komisyonumuza yeni katılan İstanbul Milletvekili Sayın Osman Poyraz'la Tekirdağ Milletvekili Sayın Özlem Yemişçi Hanım'a da hayırlı olsun diyorum.

Bizim de dileğimiz ve temennimiz bu Komisyonun bugüne kadar olduğu gibi...

BAŞKAN – Sayın Erdal Aksünger de yeni üyemiz.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Özür dilerim.

İzmir Milletvekili Sayın Erdal Aksünger'e de hoş geldiniz diyorum.

Hayırlı olsun, başarılar diliyorum.

Dilek ve temennimiz bu Komisyonun bugüne kadar olduğu gibi yine karşılıklı anlayış içerisinde, son derece nezaketli bir ortamda çalışmalarını yürütmesi ve her milletvekilimizin elinden gelen her türlü katkıyı vermesi yönündedir.

Bu vesileyle de sizden önce Komisyon Başkanlığını başarıyla yürütmüş olan Sayın Mücahit Fındıklı Bey'in de giyabında teşekkür ediyorum, bundan sonraki çalışmalarında başarılar diliyorum.

Hayırlı olsun çalışma takvimimiz.

BAŞKAN – Evet, Hocam teşekkür ediyorum.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Ama bir dileğimi de iletmek istiyorum: Özellikle Komisyon toplantı odasının daha büyük bir mekâna taşınması konusunda bir girişimde bulunur da bunu sizin döneminizde gerçekleştirebilirseniz inanıyorum ki önemli bir katkı yapmış olursunuz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bu dileğiniz, temenniniz inşallah yeni binadaki... Ben hiç gidip görmedim, yeni binadaki komisyon odalarının çok daha verimli çalışmalara imkân sağlayan yapıda olduğunu duyduk. İnşallah Medis Başkanlığımız da onu birkaç ay içinde -gerçi son bir yıl içinde “birkaç ay içinde” diye devam ediyor ama- bitirir ve oraya geçtiğimizde rahat çalışırız. Çünkü burası son derece uygunsuz komisyon çalışmalarını için.

Değerli Komisyon üyeleri, bildiğiniz gibi İç Tüzük'ümüzün 23'üncü maddesine göre tali komisyonlar işin kendilerini ilgilendiren yönü veya maddeleri üzerinde esas komisyona görüş bildiren komisyonlardır. Tali komisyonların hangi yönden veya hangi maddeler hakkında görüş bildirecekleri havale sırasında belirtilmemiş ise de bu komisyonlar görüşlerini kendileriyle ilgili gördükleri hususlar üzerinde bildirirler. İç Tüzük'ümüzdeki söz konusu düzenleme kapsamında, sizler de eğer uygun görürseniz, bu uluslararası anlaşmaların her birinin sadece geneli üzerinde görüşme açılmasını ve maddeler üzerindeki görüşlerin de geneli üzerinde görüşmelerde açıklanmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Şimdi gündemimizin 1'inci sırasında yer alan, Başkanlıkça 3/7/2013 tarihinde esas olarak Dışişleri Komisyonuna, tali olarak da Komisyonumuza havale edilen (1/799) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Cibuti Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji Alanında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın tümü üzerindeki görüşmeleri açıyorum.

İlk sözü de Hükümet adına Sayın Bakan Yardımcımıza veyahut da uygun göreceklere bir temsilcimize veriyorum. Bununla ilgili bize bilgi vermelerini talep ediyorum.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yeni Komisyonu ve Komisyondaki arkadaşlarımızı tebrik ediyorum.

Çok uzun olmayan bir süre içinde o Komisyon sıralarında oturduğum için de olabildiğince Komisyon üyelerimizin sorularına cevap vermeye çalışacağım.

Öncelikle şunu yapmak istiyorum Sayın Başkanım eğer izin verirseniz: Afrika konusunda, Türkiye'nin Afrika açılımı konusunda kısaca bir bilgi verdikten sonra Cibuti ve diğer Afrika'yla ilgili anlaşmaları göz önüne ve dikkate almak istiyorum.

Ama bir istirhamım olacak: Gündemin 3 maddesi Sayın Başkanım, bizim Bakanlığımızı ilgilendiren maddeler. Eğer takdir eder ve kabul ederseniz bu üç maddeyi art arda gündeme alalım. Daha sonra, bu maddeler tamamlandıktan sonra biz izninizi isteyelim ve böylelikle de Komisyon odasını çok fazla işgal etmeyelim. Oldukça kalabalık bir ekiple birlikte geldik biz. Daha sonra siz diğer çalışmalarınızı, eğer kabul ederseniz tabii ki, sürdürsünüz. Bu bir arzum olacak önce size.

BAŞKAN – Biz Başkanlık olarak o yönde bir düzenleme yaptık zaten.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Yapmıştınız, peki.

Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; öncelikle şunu sizlere bütün samimiyetimle söylemek isterim: Afrika dünyanın hem çok yalnız bırakılmış hem de, aynı zamanda çok fazla sömürülmüş kıtalarından bir tanesi. Neresinden bakarsanız bakın kolonyal dönemin en büyük mağdurlarının başında Afrika Kıtası gelmektedir. Burada, Afrika Kıtası'na olan yoğun ilginin temel nedeni belki ilk önceleri Amerika ve Avrupa'ya iş gücü transferi gibi olsa bile daha sonraki zamanlarda özellikle Afrika Kıtası'nın maden kaynaklarının kullanımı konusunda Batılı ülkelerin çok büyük bir arzu göstermesi olduğunu söylemek mümkün.

Tabii, eski bir Dışişleri Komisyonu Başkanı olduğum için çok diplomatik cümleler kullanıyorum, bir de kamuya açık olduğu için. Bunun daha derin detaylarını, belki bir gün Allah nasip ederse Komisyon üyelerimizden oluşacak bir heyetle birlikte Afrika'ya yapacağımız, Afrika'nın bazı ülkelere yapacağımız seyahatte, söylediklerimin Afrika'da ne kadar derin etkiler bıraktığını hep beraber görürüz.

Biz “Hükümetimizin Afrika açılımı çerçevesi içinde Afrika'ya sadece TİKA ve çeşitli yardım kuruluşları bağlamında Türkiye açılımı yapmasın; biz Bakanlık olarak durumdan vazife çıkaralım.” dedik ve bu çerçevede içinde de bir Afrika politikası izledik

Bakanlık olarak. Ve bu çerçevede içinde benim başkanlığında bir heyet Nijer'e seyahat etti. Zannediyorum, önümüzdeki günlerde Nijer'le ilgili yaptığımız anlaşmalar da Komisyon gündemine gelecektir.

Ayrıca, Sudan, Yemen, Cibuti gibi ülkelere de Bakanlıktaki arkadaşlarımızı kimi zaman Bakan Bey'in, Bakanımızın başkanlığında, kimi zaman benim başkanlığında yolladık. Gördüğümüz hikâye şu: Büyük kaynaklar var özellikle Sahra Altı Afrika ülkelerinde. Sahra üstü Afrika ülkeleri daha çok petrol zengini ülkeler. Yani Mısır'dan başlayacak olursak Mısır, Tunus, Libya, Cezayir ve Fas; bunlar nispeten Batı standartlarında moderniteye kısmen kavuşmuş. Fakat Sahra Altı Afrika, Orta Afrika ve Orta Afrika'nın daha güneyi, Güney Afrika'yı bir kenara bırakacak olursak son derece büyük kaynaklara sahip fakat her türlü imkânlardan yoksun bir kıta görüntüsü verdi. Size bir örnek verecek olursam -mesela biz Nijer'e seyahat ettik- Nijer'de toplam nüfusun yüzde 2,5'u elektrik enerjisi kullanıyor, yüzde 2,5. Bugün Nijer dünyanın en çok uranyum çıkartılan, zannediyorum, dördüncü ülkesi. Nijer'den uranyum çıkıyor, sarı pasta hâline geliyor. Sarı pasta hâline geldikten sonra uçaklarla gelişmiş ülkelere gidiyor ve bu kadar çok uranyum zengini olan bir ülkenin -hayretler içinde kalırsınız- başkentinin ana caddelerinde bile asfalt yok. Başkentinin diplomatik merkezi, yani diplomatik mahallelerinde bile, mesela, elektrik kesintileri var.

Şimdi, bu bağlamda, biz özellikle Afrika'da, madenleri ve doğal kaynakları zengin olan ülkelere Batılı ülkelerin yapmadıkları bir iş birliği modeli üzerinde çalışıyoruz. Bu genel bilgiyi veriyorum çünkü bu genel bilgi çerçevesi içinde, bütün bu anlaşmaları bir perspektife oturtmak gerekiyor. Bu iş birliği modeli de şu: Bu ülkelerdeki doğal kaynakları birlikte işleyelim -her ülkenin ayrı özellikleri var- ve bu işlediğimiz doğal kaynaklardan o ülkenin insanları da yararlansın. Biz oraya sadece yardım kuruluşları olarak gitmeyelim. Mesela, Nijer'de bizim yüzlerce su kuyularımız var. Gözleriniz yaşarır o su kuyularında Nijer'deki kadınların, çocukların nasıl ellerinde su bakraçlarıyla artık su aldıklarını gördüğünüz zaman ve hepsinin de üzerinde -gururla seyrediyorsunuz- ay yıldızlı bir şey, ya TİKA'nın ya bir başka yardım kuruluşunun katkısı. Bunlar 10 bin dolarlık, 15'er bin dolarlık şeyler.

Şimdi, bu genel çerçevede bizim hareket noktamız oldu. Tabii, özellikle bakan yardımcılığı müessesesinin de gündeme gelmesiyle daha farklı çalışma alanlarına da yoğunlaşma fırsatı oldu Bakanlığımızın. Böylelikle "enerji takımları" diye takımlar oluşturduk. Bu takımlarımız hem bürokrat arkadaşlarımız hem iş adamı arkadaşlarımızla çeşitli ülkelere seyahat yaparak o ülkelerdeki maden ve doğal kaynakları değerlendirme ve oralarda o insanlarla birlikte bu kaynakları değerlendirme, birinci modelimiz ya da birinci paradigmamız, stratejimiz. İkinci stratejimiz de o ülkelerin bürokratlarını, teknokratlarını Türkiye'de eğitmek hemen hemen bilabedel. Yani, sonuç olarak herkese balık vermek yerine balık tutmayı öğretmek. Mesela, bugün MTA, Maden Tetkik Arama Enstitüsündeki arkadaşlarımız Afrika'dan birçok personeli eğitiyor. TKİ'de eğitim yapıyoruz, EÜAŞ'ta eğitim yapıyoruz. Bunların geliş gidiş yol masraflarını TİKA karşılıyor ama bütün eğitim çalışmalarını biz yapıyoruz. Böylelikle de amacımız beyaz adamın -tırnak içinde, artık şey gittiğine göre- Afrika'ya olan borcunu, bir anlamda, biz ödemeye çalışıyoruz.

Bu konuda da Bakanlığımızla Cibuti arasında bir anlaşma yapıldı. Şimdi, Cibuti'yi kısaca söyleyecek olursam: Cibuti'de bir doğal kaynak yok, yani bir maden yok, petrol de yok ama Cibuti'de iki özellik var: Bir, jeotermal var biraz zor maden koşullarında, rüzgâr var, güneş var. Fakat Cibuti'nin bir özelliği: Bütün Orta Afrika'nın açıldığı yer, yani oradaki demir yolu hatları, işte, Etiyopya'ya ya kadar uzanan, Orta Afrika'nın açıldığı yer. Eğer siz Orta Afrika'daki doğal kaynakları, yani "landlocked" dediğimiz kara ülkelerinin doğal kaynaklarını uluslararası pazarlara ulaştırmak istiyorsanız mutlaka bir yol bulacaksınız, ya yol ya demir yolu ya boru hatları vesaire. Bunun üzerinde de uzun uzun konuşuyoruz ve çalışıyoruz. Şimdi, Cibuti'nin böyle bir özelliği var.

Cibuti'yle yaptığımız bu anlaşmanın teknik detaylarını MTA'daki arkadaşlarımız kısaca size anlatsınlar. Diğerleriyle de alakalı, yeri geldiği zaman, bütün detaylarını sizlere, birlikte olduğumuz Müsteşar Yardımcımız, MTA enerji işlerindeki arkadaşlarımız, dış ilişkilerdeki arkadaşlarımız anlatacaklar.

Sayın Başkanım, eğer müsaade ederseniz Cibuti'de yaptığımız çalışmalarını teknik olarak MTA Genel Müdürümüz kısaca, iki dakikayı geçmemek üzere, anlatsın.

Buyurun.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

MTA GENEL MÜDÜRÜ MEHMET ÜZER – Bakan Yardımcımızın da söylediği gibi, Cibuti'yle bizim özellikle jeotermal konusunda ve maden arama konusunda eğitim iş birliklerimiz var. Eğitimlere başladık. 2 elemanımız gitti, laboratuvar kurma ve orada elemanları yetiştirme konusunda eğitim verip geldiler. Şu anda sondörleri, maden mühendisleri Türkiye'ye gelecek, 6 kişi. Onları eğiteceğiz. Hem sondaj yapmayı öğreteceğiz. İlk makinenin alınmasına da MTA yardım edecek ve ilk sondaj kuyusunun açılmasında -

jeotermal sondajları biz bilindiği gibi petrol gibi zor bir maden ameliyesi- biz orada bulunup jeotermallerinin çıkarılmasını sağlamaya çalışıyoruz. Benim kısaca özetlemek istediğim şey bu.

İş birliği olumlu bir yönde devam ediyor. Bir seneye yakındır ilişkilerimiz sürüyor. 2 tane bakan gelip gitti, sondaj sahalarımızda gezdiler.

Benim söyleyeceklerim bu kadar.

Saygılar sunuyorum, sağ olun.

BAŞKAN – Evet, teşekkür ediyorum.

Öncelikle, özellikle şunu söylemek istiyorum: Sayın Bakan Yardımcımızla yaptığımız görüşmede ve daha öncesinde Sayın Bakanımızın da önerisi, Komisyonumuza Bakanlık olarak öncelikle dünya, Türkiye ve bölgesel anlamda da enerji ile ilgili bir brifing verme; aktüel enerji envanteri, enerjiyle ilgili dünyanın şu andaki durumu ve gelecek perspektifiyle ilgili de bir sunum yapma talebi var. Bunu da inşallah en kısa sürede, Bakanımızın da olduğu bir ortamda, Bakanlığımız yapmak istiyor. Bunu da sağlayacağız.

Ayrıca, geçtiğimiz Komisyon çalışmalarında, yine, Enerji Bakanlığımızın bir kanun tasarısını burada görüşürken Bakanımızla yaptığımız diyalogda bir petrol platformunu, denizdeki bir petrol platformu ve karadaki bir petrol platformunu ziyaret etmeyle ilgili bir konu vardı. Sayın Bakan Yardımcımız da biraz önce görüşürken, ikili görüşmemiz sırasında, onu da dile getirdiler. Yani, Komisyon olarak enerjiyle ilgili gerek yerinde görerek gerek bilgi alarak gerekse bugün Türkiye'nin en büyük tartışma konularından bir tanesi nükleer enerjiyle ilgili de bilgi almak ve nükleer enerjinin en önemli, en büyük, en başarılı örneklerinden birini de bir dış ülkede, yerinde görmekle ilgili de karşılıklı görüşmelerimiz var. İnşallah bunları en kısa sürede Komisyonumuzun bilgilerine sunacağız ve böyle bir ortamı, böyle bir imkânı sağlayacağız. Kendileriyle bu konuda, bu alanda temaslarımız yoğun bir şekilde olacak.

Komisyon üyelerimizden söz talepleri var.

Sayın Öztürk, buyurun.

MUSTAFA ÖZTÜRK (Bursa) – Sayın Başkanım, çok değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım, Hükümetimizin değerli temsilcileri ve değerli misafirler; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Komisyonumuzun bu dönemde de hayırlı işler yapacağına inancımı belirtmek istiyorum.

Uluslararası anlaşmaları inceledim. Şu sonuçları çıkardım: Güçlü ve büyüyen Türkiye için üretimimizi artırmak, bunları da ihraç etmemizin şart olduğu aşikârdır hepimiz için.

2008 yılında, özellikle gelişmiş ülkelerdeki ekonomik kriz bizim alternatif pazarlar bulmamızı zorladı. Doğrusu da buydu aslında. Dolayısıyla yeni açılımlara ihtiyaç vardı. O açılımlardan bir tanesi de Afrika'dır ve benzeri ülkelerdir. Birincisi bu.

İkincisi: Ham madde ve yarı mamul ihtiyaçlarımızı daha uygun şartlarda temin ihtiyacı ortaya çıkmıştı. Bu yapılan uluslararası anlaşmalarda da bunu sağlıyor.

Bir başka husus: Dünyanın önemli problemlerinden bir tanesi, enerji alanındaki arz güvenliğinin sağlamak ve yeni iş birlikleriyle enerji ihtiyacımızı en uygun fiyatlarla karşılamak üzere birtakım iş birliklerine ihtiyaç var. Yine, bu uluslararası anlaşmalarda bunu görüyoruz.

Bir başka çıkardığım sonuç, "know-how" yani bilgi transferi. Ülkemizin elde ettiği bilgi birikiminin, kurumsal yapısının, teknoloji şirketlerinin bu konuda ihtiyacı olan ülkelerle iş birliği yaparak aktarılması. Bunun hem ekonomik olarak bize kazancı var hem bizim şirketlerimizin yurt dışında tecrübe elde etmesi ve dünyaya da yayılması anlamında önemli görüyoruz. Aynı zamanda da bunun siyasi ve sosyal iş birliklerinin artmasına da çok önemli bir katkı sağlayacağını görmüş oluyoruz bu anlaşmalarla.

Bir başka çıkarımım da çevre duyarlılığına uygun iş birliklerinin oluşturulması, iklim değişikliklerine katkı yapılması veya önlenmesi. Dolayısıyla, ülkemiz bunlarla ilgili anlaşmalara da çok ciddi önem veriyor. Bunlardan bir tanesi de çevreyle ilgilidir.

Bir başka şey, özellikle bizim ihraç ettiğimiz ürünlerimizin uygun şartlarla ulaşımı çok önemli. Alternatif yolların, ulaşım imkânlarının, demir yolu gibi, liman gibi kullanımının uygun şartlarla kullanımını sağlıyor bu anlaşmalarla.

Dolayısıyla, ben bu anlaşmaların hem ülkemize hem de taraf olan ülkelere hayırlı olmasını diliyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Işık, Hocam, buyurun.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan Yardımcım, ben de öncelikle bilgilendirmeniz için size de teşekkür ediyorum.

Söz konusu Afrika açılımının Türkiye için önemli olduğuna inanan birisi olarak, ancak bu açılımla beraber yeterli düzeyde yetişmiş personeli o ülkelere gönderemediğimiz takdirde bu açılımın yarın etkilerinin ters olabileceği ihtimalini de göz ardı etmemek gerektiğini düşünüyorum. Çünkü, o ülkelerde görev alan birçok bürokrata sorduğumuzda, en büyük sıkıntılarının ülkeyi tanıyan yardımcı personel ve Türkiye'nin bu anlamda yetiştirdiği bir personel politikası doğrultusunda oralarda görevlendireceği yeterli personelin olmadığı iddiası ve şikâyetidir. Benzeri bir açılımın Türk dünyası ülkelerinde yapılmasının çok yerinde ve doğru olacağını düşünüyorum.

Özellikle enerji takımlarının oluşturularak değişik ülkelerde ciddi çalışmalar yaptığı yönündeki bilgilendirmeniz için de ayrıca teşekkür ediyorum. Ancak, Afrika ülkelerinin veya başka ülkelerin bu anlamdaki bu alanlardaki varlığını tespit etmeye yönelik ve onlarla yapılabilecek iş birliği çalışmalarını belirlemeye yönelik bu çalışmalarda, Sayın Bakanın da yine daha önceki bir toplantıda verdiği sözün gereği olarak, en azından bu Komisyon üyesi milletvekillerinden birer tanesinin buralara giden ekibin içerisine katılmasının çok yararlı olacağını düşünüyorum. Şahsım adına hiçbir beklentim yok ama enerji konusunda bu ülkenin Enerji Bakanlığı bir takım kuruyor ve başka bir ülkeyle iş birliği arayışına gidiyorsa Türkiye Büyük Millet Meclisinin bir temsilcisinin, en azından her toplantıda birer milletvekilinin, iktidar olur, muhalefet olur, onu Sayın Bakan belirlesin, sizler belirleyin ama milletvekillerinin de bu gezilerde bulunmasının çok yararlı olacağını düşünüyorum.

Yine, Sayın Başkan hatırlattı, kendisine de teşekkür ediyorum. Bu ülkede petrol aramaya yönelik ciddi yatırımlar yapılıyor, Sayın Bakan zaman zaman her fırsatta bunu dile getiriyor, biz de kendisine bizzat talepte bulunmamıza rağmen Komisyon olarak, "Bu petrol arama platformlarını bir görmemiz gerekiyor." dememize rağmen aradan iki yıl geçti maalesef göremedik. Bırakınız yurt dışını, yurt içindeki bir imkânı bile Komisyon üyelerinden esirgersek çok sağlıklı kararlar alamayacağımızı düşünüyorum. Bu önemli konuların bu Komisyon üyeleri tarafından yerinde görülmesinde ciddi yararlar vardır diyorum.

Uluslararası anlaşmalara Milliyetçi Hareket Partisi olarak çok özel durumlar olmadığı sürece hep katkı veregeldik. Yine, bu Komisyonunda da gündeme gelen söz konusu 11 uluslararası anlaşmayı inceledim, partimiz açısından sıkıntılı bir anlaşmanın olmadığını gördük, genel olarak destekleyeceğimizi ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Işık, Değerli Hocam, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Bakanımızla beraber, bayramın birinci günü Güney Kore'de Dünya Enerji Kongresi vardı, oraya gittik. Bayramın birinci günü, ikinci ve üçüncü günü, daha doğrusu, günleri herhâlde salı, çarşamba, perşembe idi. Cuma günü döndük. Ben, Sayın Bakanımız ve Bakan Yardımcımızın nezdinde Bakanlığımızı tebrik ediyorum, teşekkür ediyorum. Orada inanılmaz bir Türk rüzgârı estirdiler. Muhteşem bir etkinlikti. Onun için bütün samimiyetimle tebrik ediyorum. Tam bir Türk damgasıydı yani bir Türkiye'nin damgası vardı orada ve 2016 Dünya Enerji Kongresi İstanbul'da yapılmak üzere Bakanlığımız oraya gitti, aldı ve geldi. Yani, ben bu kadar net söyleyebilirim. Hele hele en son gala resepsiyonu diyeyim muhteşemdi her ne kadar zeybek oynatmasanız da, onun altını tekrar burada çizeyim. Burada Değerli Hocam'ın, Alim Işık Hocam'ın dediğine katılıyorum. Oraya Bakanımız, Komisyon Başkanı olarak bizi çağırdı, ben Komisyon Başkanı olarak oradayım. Böyle ziyaretlerde Komisyonumuzun temsilcilerinin olmasının son derece faydalı olduğuna inanıyorum. Kendisiyle de bu konuyu konuştuk. Kendisi de bu konuyu teyit etti. İnşallah, bundan sonra Bakanlığımızın bu alanda yani bu tarz bilgi ve iş birliği tarzındaki gezilerine Komisyonumuzun temsilcilerinin katılmasında mutabakat sağladık. Bunu burada bilgilerinize sunmak istiyorum. Ayrıca yine Bakanlığımıza...

ALİM IŞIK (Kütahya) – Sayın Başkanım, sürekli aynı kişiler olmasın.

BAŞKAN – Kesinlikle.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Yani, en azından herkes birer kez...

BAŞKAN – Kesinlikle katılıyorum, kesinlikle katılıyorum.

Komisyonumuzun, bu konuyla ilgili görevli arkadaşlarımıza da bunu hakkaniyet çerçevesinde... Gerekliyse Komisyonumuzun tüm üyeleri, ki birkaç geziyi tüm üyelerimizin yapması gerekiyor. Yani, bir nükleer santralin görülmesini tüm üyelerimiz yapmalı. Bir deniz platformuna, petrol arama platformuna tüm üyelerimiz gitmeli ve ülkemizin gündemindeki yenilenebilir enerji kaynakları ile ilgili de yine biraz önceki istişaretimizde -bunlar tabii ki bizim yüzde 100 yerli kaynaklarımız, yüzde 100 millî kaynaklarımız-bunlarla ilgili de gezilere Komisyonumuzun tüm üyelerinin katılması gerektiğine inanıyorum.

Ayrıca, tabii ki bir diğer tebriğim, yine Bakan Yardımcımızın Güney Kore'den direkt Kanada...

Calgary miydi?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN –Calgary.

BAŞKAN – Calgary'ye geçerek... 2017'de de Dünya Petrol Kongresi yine İstanbul'da. Yani, bu, şu demek: Türkiye, enerji kaynakları anlamında fakir bir ülke ama konumu itibarıyla dünya enerji kaynakları ve tüketim pazarları anlamında çok önemli, çok kilit bir noktada olmasından dolayı dünya bunun bilincinde, Bakanlığımız bunun bilincinde. Bu doğrultuda da bu kongreyi de oylamayla, çok başarılı bir çalışmayla, başa baş, dışı dışı bir çalışmayla Türkiye'ye mize kazandırdılar. Yani, Türkiye'miz -2015'te de çok önemli bir şeyi var ama onu şu anda hatırlayamadım- 2015, 2016, 2017, dünyada enerji ile ilgili her ne konuşulacaksa bunların merkezi konumundadır. Onun için tekrar tebrik ediyorum.

Sayın Susam, buyurun lütfen.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) –Teşekkür ederiz Sayın Başkan.

Değerli Başkan, değerli Komisyon üyeleri; uluslararası anlaşmalar -Sayın Alim Işık'ın da dediği gibi- bu Mecliste ve komisyonlarda bakanlıkların yapmış olduğu anlaşmalarda çok önemli bir yanlışlık yoksa ortaklaşa değerlendirmeye geçen konular.

Ancak, az önce Sayın Bakan Yardımcısının sunumu ve arkasından kısa sürede MTA'ya verdiği söz ile MTA Genel Müdürümüzün açıklamalarıyla birlikte bu Komisyonun çok yakından bildiği bir konu gündemimize geldi. Bu Komisyon enerjiyle ilgili çok önemli çalışmalara imza atmış bir komisyondur. Ülkemiz ve dünya, enerjinin ne kadar önemli olduğunu ve Türkiye'nin bugün en kırılgan noktalarından biri olan cari açığın enerji açığından geldiğini, 60 milyar dolara yakın bir enerji ithalatı dolayısıyla Türkiye'nin çok önemli sıkıntıları olduğunu hep bu komisyonlarda söyledik ve dedik ki: Kaynaklarımızı güçlendirme noktasında Türkiye, o kadar da, bahsedildiği kadar çok fakir bir ülke değildir ama Türkiye yatırım yapma anlamında ciddi eksiklikleri olan ve bu konuda yatırım geliştirmesi gereken bir ülkedir. Bu anlamıyla ve bütün bu çalışmalar içerisinde bizim petrol yollarının ve tüm enerji kaynaklarının geçişi üzerinde oluşmuş bir ülke olarak hem jeopolitik ve stratejik bir önemimiz olduğunun, kaynaklarımız diğer ülkelere göre eksik olsa da bu kaynakların büyük oranda Avrupa'ya ve diğer ülkelere aktarılmasında bir geçiş yolu olmasının getirdiği önemle birlikte de çok önemli bir konumu olduğunun altını çizdik. Var olan kaynaklarımız yani hidroelektrik kaynaklarımız, güneşimiz, jeotermalimiz ve benzerlerimiz konusunda da ciddi çalışmalar yaptığımız zaman dünyanın sayılı ülkeleri arasına girebileceğimizi ve enerjideki sıkıntılarımızı giderebileceğimizi söyledik. Örneğin, güneşe ilişkin Almanya'nın verdiği teşvikler sonucunda bugün yenilenebilir enerji kaynaklarındaki geldiği düzey yüzde 30'un üzerine geçmiş durumdadır güneşi bu kadar az olan bir ülkede.

Yine, Türkiye'nin diğer yenilenebilir kaynakları açısından da çok önemli rezervleri yeter ki hayata geçirmek gerekiyor. Peki, bu konuda neyi söyledik? Dedik ki, bu sektörün, bu alanın özel sektöre ve yabancı yatırımcıya açıldığı kadar millî bir petrol kanunuyla yıllardır enerjide millî bir politika izlemesi gereken Türkiye'nin ve bu millî bir politikası ve stratejisi olan bir Türkiye'nin bu işi geliştirme konusunda kendi elindeki kurumları güçlendirmesine ihtiyaç var demişim. Bu anlamıyla MTA'yı, o kanunlar çıkarken hep söyledik "MTA güçlendirilmelidir." dedik, "Elindeki yetkiler, elindeki ruhsatlar, elindeki diğer imkânlar ve kadrolar güçlendirilmelidir." diye söyledik.

Şimdi, Sayın Bakan çok güzel söylüyor, diyor ki: "Afrika talan edilmiş Batı tarafından bir kıtayla birlikte ve bütün hakları alınmış bir kıtayla birlikte biz yeniden orada iş birlikleriyle insan eğitiyoruz, kadrolar yetiştiriyoruz, bir borcumuzu eda ediyoruz." Güzel bir şey. Türkiye'nin ve mirasını devraldığımız Osmanlı'nın bu anlamıyla dünyada böyle iddiaları olabilir Türkiye Cumhuriyeti olarak ama bunu yapabilmek için güçlü bir ülke olmanız ve güçlü bir ekibiniz, kadronuz, kaynağınız, bilgi birikiminiz olması noktasında durumunuz olması lazım.

Çin'e gittik. Çin Hükümetiyle yaptığımız görüşmelerde, Çin şu an Afrika dâhil, Sovyetler dâhil dünyanın her ülkesinde alanlar almış, ruhsatlar almış, yatırımlar yapmış ve benzeri noktada olmuş. Zaten Amerika'nın ve Avrupa'nın bu alanlardaki yıllardır çalışması ortada, Hindistan'ın ve diğer ülkelerin gelişmeleri ortada. Bizim bu çabalarımız, bu ülkelerde iddialı ve enerji konusunda güçlü olabilmemizin altında yatan neden kendi ülkemizdeki bu alandaki kendi kuruluşlarımızı çok iddialı hâle getirmemizdir. Petrol Kanunu'nu konuşurken "Bizim yatırım yapma yetkimiz ve gücümüz yok, çok özel kaynaklar gerektiriyor; bunun için bu kaynakları biz uluslararası firmalara açıyoruz." diyen bir anlayışın Afrika'daki bu mücadelede çok başarılı olma şansı yoktur diye düşünüyorum.

Bu anlamıyla bir kez daha buradan şunun altını çizmek istiyorum: Petrol, enerji konusu bundan sonra bu ülkenin çok konuşacağı bir konudur. Yasal düzenlemelerinizi yaparken ulusal bir enerji stratejiniz olmalı ve bu ulusal enerji stratejinizi hayata geçirecek kendi ulusal millî kuruluşlarınıza, MTA gibi ciddi kuruluşlarınıza, orada çalışacak çok bilgili insanlarınza ihtiyaç var. MTA Genel Müdürünün burada o kanunlar çıkarılırken, canhıraş kendisini güçlendirme konusundaki taleplerini hatırlayınca ve sizin

anlattıklarınızı düşününce biz o kanunlarda ne kadar doğru söylemişiz ve sizler ne kadar bu konuyu önemsememişiniz bir kez daha hafızamda canlanmış oldu.

Onun için şunu söylüyorum: Uluslararası anlaşmalarda iyi niyet çerçevesi içerisinde Afrika'da, diğer yerlerde Türkiye'nin enerji konusunda iddialı bir ülke konumuna gelmesine hiçbir itirazımız yok ama bunu yapabilecek altyapıyı, yasal düzenlemeyi, millî kuruluşlarımızı ve tüm etkinliklerimizi yapabilme konusunda gerekli adımların atılmadığını görmüş olmak ve bu uyarılarımızı yapmış olmamıza rağmen dikkate alınmamış olmasının bir kez daha altını çizmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Susam, teşekkür ediyorum.

Sayın Külünk, buyurun.

METİN KÜLÜNK (İstanbul) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; yeni dönem çalışmalarımız hayırlı olsun. Bu vesileyle de zatalinizin yeni dönem Başkanlığını tebrik ediyorum.

Muhalefet partisi Sayın Milletvekilinin ifade ettiği cümleler üzerine Sayın Bakan Yardımcımızdan şöyle bir talebimiz olsa: Kamuoyu ciddi anlamda bilgileniyor ama anlaşıldığı kadarıyla Türkiye'nin enerji jeopolitiği üzerine hangi stratejiyi izlediği noktasında biraz daha bilgilendirmeye ihtiyaç var kanaatindeyim. O nedenle Türkiye'nin önümüzdeki yüzyıla yönelik enerji temini ve enerji yolları üzerindeki duruşunu ifade edecek bir bilgilendirme toplantısını eğer Komisyon üyelerimizle birlikte bizimle paylaşırsanız bundan son derece mutlu olacağız kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Külünk, teşekkür ediyorum.

Buyurun.

HÜSEYİN ÜZÜLMEZ (Konya) – Sayın Başkan, değerli üyeler; ben de Başkanımızın yeni seçilmesinden dolayı huzurlarınızda tebrik ediyorum, başarılı bir dönem geçirmeyi Allah'tan niyaz ediyorum.

Sözü, Sayın Susam'ın ifadeleri üzerine almış bulunuyorum. Sayın Susam, güçlü bir ülke olmadığını Türkiye'nin, enerji politikaları, dış alanlarda fazla rekabet edecek durumda olmadığını ifade etti. Ben hafta sonu Tanzanya'daydım. Türkiye Cumhuriyeti'nin gücünü özellikle Afrika'da görmekteyiz.

Değerli arkadaşlar, Türkiye, geçmişe, on yıl önceye doğru bir bakarsak sadece devlet memurlarının maaşını ödeyebilmek için IMF'den para isteyen bir ülke durumundayken sadece 2013 yılında TİKA vasıtasıyla Afrika ve farklı ülkelerde Türkiye Cumhuriyeti'nin yardım ve proje bedelleri 2,5 milyar doları geçmiştir. Burada Türkiye'nin, bölgesinde ve dünyada giderek güçlenen bir ülke olduğunu görüyoruz. Elbette Afrika'daki birçok alanda Enerji Bakanlığımız ve ona bağlı kuruluşların daha etkin çalışmalar yapması hepimizin arzusudur.

Türkiye, büyük devlet olma yolunda hedefine hızla hareket etmektedir ve 2023 hedefleri içinde Hükümetimizce, Türkiye Cumhuriyeti ekonomisinin dünyanın on büyük ekonomisinden birisi hâline gelmesi düşünülmektedir. Bu da güç olarak hangi alana doğru gittiğimizi göstermektedir yani Türkiye'nin geçmiş on beş yılını irdelenecek olursak hem Enerji Bakanlığımızın ve bağlı kuruluşlarının yurt dışında ve yurt içinde neler yaptığını, Hükümetimizin ve devletimizin neler yaptığını görecektir.

Ben Sayın Susam'ın, Türkiye'nin güçsüz, Hükümetin güçlü olma noktasında çalışma yapmadığı gibi düşüncelerine katılmadığımı ifade ediyor, hepinize teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kacı, buyurun.

ÜNAL KACIR (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli hazırım; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Çalışmalarımızın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Efendim, öncelikle Türkiye'nin dar alanda ticari faaliyetler yürütmekten ziyade daha geniş alanlara, dünyanın her alanına yayılma, her alanında ticari faaliyet gösterme çabalarının, gayretlerinin ve bu bağlamda da Afrika açılımının çok faydalı olduğunu düşünüyorum.

Ben çok böyle global konuşmaktan ziyade üzerinde konuştuğumuz Cibuti Hükümetiyle Hükümetimiz arasındaki anlaşmanın içeriğiyle ilgili bilgi almak istiyorum. Mutlaka çok yararlı şeyler görülmüştür ki bu anlaşma yapılmış. Ama bunu biz biraz öğrenmek... Ben şahsen öğrenmek istiyorum yani ne amaçlıyoruz, orada ne var, biz ne vereceğiz, ne alacağız? Elbette ki insani yönü ağırlıklı olacak "kazan kazan" olacak yani onlarda kazanacak biz de kazanacağız. Biz sömürme şeklinde bir düşünceyle oralara gitmiyoruz.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Başkanım “kazan kazan”ı katmayalım isterseniz bunun içine çünkü o zaman tartışma oluyor. “Kazan kazan” cümlesi doğru değil.

ÜNAL KACIR (İstanbul) – İyi de “kazan kepçe” olunca iş değişiyor “kazan kazan” daha iyidir.

ALİM IŞIK (Kütahya) – Bunların hepsi “kazan kepçe” de onun için söyledim, onu paranteze alalım.

ÜNAL KACIR (İstanbul) – Yani hem Türkiye kazanacak hem...

BAŞKAN – Komisyon üyelerimiz nasıl dilerlerse öyle desinler efendim, buyurun.

ÜNAL KACIR (İstanbul) – Hem Türkiye Cumhuriyeti kazanacak hem Cibuti halkı, devleti, hükûmeti kazanacak bir çalışma olduğunu düşünüyorum ama bunun biraz daha somutlaştırılmasını yani bilgi bakımından... Yani, ben zannediyorum ki birçok arkadaşımız... Ben şahsen baktım “Cibuti deyince hani neresidir?” diye haritadan falan filan baktım, Cibuti neresi? Yeni yeni öğreniyoruz yani dünyayı. İyi de bir de bilelim ne yapıyoruz, ne ediyoruz?

Bir de burada ortak enerji çalışma grubunun altı ay içerisinde kurulması ve bir toplantı yapılması burada 5'inci maddede kararlaştırılmış. Bu yapıldı mı? Yapıldıysa nerede yapıldı, ne sonuçlar alındı, bir sonuç bildirgesi var mı, neler yapılıyor? Çünkü bunlar hani sözleşmeler yapıp da rafa kaldırılıyor gibi düşünmüyorum, mutlaka bunlar takip ediliyor ama o takip nasıl yapılıyor? En azından bundan bizim de bilgimiz olsun diye bu konuda bir bilgi rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Sayın Kacır çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, genellikle Komisyon üyelerimizin konuşmalarına yer vermeye çalışıyorum. Bakan Yardımcımızın epeyden beri bir söz talebi var ki sorular çoğalsın diye isterseniz bir cevaplama yapalım, bir değerlendirme yapalım sonra sırasıyla Komisyon üyelerimize söz vereceğim.

Buyurun lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim. Öncelikle, Komisyon üyesi arkadaşlarımızın, sayın milletvekillerimizin söyledikleri bütün konular dikkatle not edilmektedir tarafımızdan ve bunlar mutlaka değerlendirmeye tabi tutulmaktadır, bunu söylemek isterim.

Sizin belirttiğiniz Dünya Petrol Kongresiyle ilgili kısaca bir bilgi vermek isterim. Dünya Petrol Kongresi 4 aday şehrin yarıştığı bir kongre oldu. Bu aday şehirler; İstanbul, dünyanın petrol merkezi sayılabilen Houston, Danimarka-Kopenhag ve Kazakistan-Astana. Bu bir anlamda olimpiyat oylaması gibi, kongre üyelerinin oylamalarıyla, eleme usulü olan bir yarışma oldu. İlk turda Danimarka elendi. İlk turda Houston bizden daha yüksek oy almıştı, yüzde 30, biz yüzde 28 oy almıştık; Kazakistan da zannediyorum yüzde 25 civarında oy almıştı, Danimarka da yüzde 6 civarında oy almıştı, ilk turda Kopenhag elendi. İkinci turda biz bu sefer yüzde 42 oy aldık -zannediyorum Danimarka'ya verenler bize oy verdiler- Houston yine yüzde 30'larda kaldı, Kazakistan da yüzde 26'larda 27'lerde kaldı, ikinci turda elendi. Son turda Houston'la yarışa girdik, biz yüzde 55 aldık, Houston yüzde 45 aldı oy verenler arasında. Hakikaten bir anlamda enerjinin ve petrolün olimpiyatları diyebileceğimiz bu kongreler 2016 ve 2017 yıllarında Türkiye'nin gündemini oldukça yoğun bir şekilde teşkil edecek.

2015 yılında da Avrasya Rüzgâr Kongresi'ni yapmayı planlıyoruz. Ayrıca düzenleyici kuruluşların uluslararası kongresini de 2015'te yapmayı planlıyoruz.

Şimdi, sorulara ve düşüncelere kısaca cevap verecek olursam; Sayın Başkanım, öncelikle Sayın Alim Işık'ın personel yetersizliği konusundaki eleştirilerini dikkatle not ettik. Evet, personel hiçbir zaman yeterli olmuyor. Özellikle, böylesine bir yeni açılım ve misyon belirlediğimiz MTA'nın personel ihtiyacı oldukça önemli, fazla. Fakat MTA hakikaten son yıllarda çok ciddi adımlar attı, yüz binlerce metrelik sondajı Türkiye'de yaptı ve yeni misyonuyla da yurt dışında bu çalışmalara devam edecek. Personel eksikliğimizi, tabii, devletin genel personel politikası çerçevesi içinde azami ölçüde gidermeye çalışıyoruz. Eğer takdir ederseniz, arzu ederseniz MTA'yla alakalı özel bir gündem, hatta MTA'nın kendi tesislerinde yapabiliriz çünkü bugünlerde MTA'ya bir “sismik gemisi” de kazandırmak üzereyiz. Bununla ilgili de zaten zatıalilerinizin huzuruna MTA Kanunu'nda bazı değişiklikler yapmak üzere geleceğiz.

Şimdi, Türk dünyasıyla ilgili benzer çalışmalar yapıyor muyuz? Türk dünyasının özelliği biraz farklı çünkü şöyle bir özellik var: Türk dünyası ülkeleri, doğal kaynakları -özellikle Türkmenistan, Kazakistan gibi ülkeler- oldukça verimli bir biçimde kullanabilen ülkeler ve bu piyasada dünyada söz sahibi olan ülkeler. Bu bağlamda biz... Kazakistan'da petrol sahamız var mesela TPAO olarak yani “biz” dediğimiz zaman ya Türkiye Petrollerini kastediyoruz ya TPIC'ı kastediyoruz. TPAO'nun Kazakistan'da şu anda üretimi az olsa bile bir petrol sahası var ve bu petrol sahasında üretim yapılıyor. İşletmeden kaynaklanan kısmi sorunlar oluyor, o sorunları aşyoruz.

Azerbaycan'a geldiğimiz zaman, Azerbaycan'da, bildiğiniz gibi Hazar Denizi'nde bugün Türkiye'nin yüzde 9 civarında ortak olduğu ve Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı'yla Türkiye'ye akan bir petrol gelirimiz var. TPAO'nun önemli gelir kalemlerinden bir tanesi de budur. Bundan sonra Azerbaycan'da Şahdeniz'de bir doğal gaz geliştirilmesi, doğal gaz rezervinin piyasaya sunulması projesi var. Bu projede de TPAO'nun zaten yine o civarda, yüzde 10 civarında ortaklığı var. Bu Şahdeniz-2 rezervleri, yine bildiğiniz gibi, Türkiye'nin de ortak olduğu TANAP Projesi'yle uluslararası piyasalara arz edilecek.

Yani, şunu söyleyeyim: Doğal kaynaklarımızın yeterli olmaması ülke içinde doğal kaynakları arama iştiyakında bir azalma söz konusu olmadığı gibi, birçok Batılı, yabancı ülkelerin yaptığı gibi doğal kaynaklarımızı, varlıklarımızı artırıcı politikalar izliyoruz. Bu bağlamda, gerek TPIC olsun gerek TPAO olsun gerek de diğer kurumlarımız olsun birtakım iş birlikleriyle uluslararası sahalarda ihalelere giriyorlar. Mesela, Lübnan'daki Akdeniz sahasında bir hazırlık yapıyoruz, TPAO ihaleye giriyor. Libya'da TPAO'nun petrol bölgeleri var, yatakları var. Irak'ta var, hem güneyde hem kuzeyde. Bu çalışmalarını yoğun bir şekilde devam ettiriyoruz. Türk dünyasıyla ilgili de, demin söylediğim gibi, Türkiye Petrolleri vasıtasıyla Afganistan'da Meşhed bölgesinde yeni bir saha aldık, anlaşması imzalandı. Bütün bunları zaten çok detaylı bir şekilde size söyleyebilirim ama tespit ettiğimiz bir şey var: Birçok yabancı ülke gerek devlet şirketleri gerek özel büyük şirketler vasıtasıyla uluslararası arenada çok ciddi at koşturuyorlar ve biz de hem TPAO'ya hem TKİ'ye –bunu da göreceksiniz yakında- hem aynı zamanda Eti Madene, MTA'yla birlikte, yeni misyon yükleyerek uluslararası sahalarda çalışmalarını konusunda yetkilendirdik ve bu arkadaşlarımız... Tabii, her proje sizin takdirlerinize ve sizin huzurunuzla gelecektir.

Ekiplerin içinde milletvekillerinin olması hususu bence çok önemli. Zaten, Sayın Zeybekci de, Sayın Başkanımız da bu konuyu Sayın Bakanımızla birlikte konuşmuş. Ben de Dışişleri Komisyonu Başkanı olduğum zaman –daha yeni işte 2011'de bitti- bütün uluslararası seyahatlere muhalefet milletvekili arkadaşlarımızla birlikte giderdik. 3 kişilik bir heyet olduğu zaman 2 iktidar -o zamanki Millet Medisi yapısı çerçevesi içinde- 1 muhalefet olurdu, 5 kişilik heyet olduğu zaman 3 iktidar, 1'er muhalefet milletvekili arkadaşlarımız olurdu, bu tür çalışmalarını yapardık. Biz büyük bir zevkle bu çalışmalarını sürdürmeye kararlıyız.

BAŞKAN – Sayın Bakanım, şöyle yapalım mı? Nasıl olsa bununla ilgili bütün Komisyon üyelerimizin katıldığı ve Bakanlığımızın bütün birimleri ve bütün enerji alanlarıyla ilgili bir sunumunda inşallah kapsamlı bunları konuşacağız.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Bunların hepsini yapalım.

Sayın Başkanım, bazı sorular, bazı bilgi istemeleri olduğu için kısaca değinmem gerekiyor.

Sayın Susam'ın Almanya'daki rüzgâr potansiyeline katılıyorum fakat şunu da unutmamız lazım: Özellikle Avrupa'da...

BAŞKAN – Güneş enerjisi.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Güneş konusundaki.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Almanya'da güneş.

Özellikle Avrupa'da güneş enerjisinin karşı karşıya olduğu sıkıntıları ve güneş enerjisi şirketlerinin karşı karşıya olduğu sıkıntıları ayrıca bir incelemek lazım çünkü orada verilen sübvansiyonlar nedeniyle rekabetçiliği, endüstrinin rekabetçiliği ciddi bir tehlikeye girdi. Şimdi, bakıyoruz, Almanya'daki şirketlerin hemen hemen hepsi, İspanya'daki şirketlerin hemen hemen hepsi şu anda akın akın Türkiye'ye geliyorlar. Yani rüzgâr ve güneş kendi kaynaklarımız, kömür kendi kaynağımız. O konuda da bilgiyi ben size veririm, hakikaten bu konularda çok ciddi adımlar atıldı. Mesela, rüzgâr enerjisi 2.300 megavattı aştı, güneş yakınlarda 600 megavattı geçecek, kömür rezervlerimizde ciddi bir artış söz konusu oldu. Bunları çok hızlı geçiyorum çünkü sizin de talimatınız gereği çok üzerinde durmuyorum. Jeotermalde yeni çalışmalar başladı. İnşallah, hep beraber gideriz, özellikle Ege Bölgesi'nde özel sektörün çok güzel çalışmaları var.

Çok katılıyorum, bizim de yerli kaynaklarımızı azami bir şekilde kullanmamız lazım fakat bunu kullanırken de daha önce endüstrinin düştüğü hatalara da düşmeden kullanmamız lazım. İngilizce tabirle bu “leapfrog” dediğimiz kurbağa zıplamasının avantajlarından da faydalanmamız lazım. Mesela, şimdi, bakın, buna şöyle örnek vereyim: Mobil iletişimde Türkiye Avrupa'nın ya da Amerika'nın bayağı ilerisindedir. Bunun nedeni de sektöre sonradan girmiş olması. Rüzgâr ve güneşte de sonradan girmenin bazı avantajları var, onları ayrıca konuşuruz.

Sayın Külünk gerçekten çok haklı bir biçimde bizim enerji politikalarımızı konuşmamız gerektiğini söyledi. Bütün milletvekili arkadaşlarımızın bu konudaki görüşlerini belki bir “workshop” şeklinde, bir iç çalıştay şeklinde masaya yatırmamız gerekiyor. Ama şunu söyleyeyim çok kısaca: Türkiye kendi jeostratejik konumundan faydalanarak enerji arzındaki yetersizliğini fırsatlara dönüştürme çalışması yapmalı, yapıyor da zaten. Ama bunun detaylarını uzun uzun konuşuruz çünkü hepimiz buradayız. Ben

şahsen bu konularda sizlerin bütün görüşlerinizi almayı da çok önemserim. Bu enerji takımlarına milletvekilleriyle beraber gidilmesi konusu bence önemli, bunu değerlendirmemiz lazım.

Sayın Kacır'ın "Cibuti'de ne oluyor?" ya da "Ne yapacağız?" sorusuna şöyle cevap vermek isterim: Cibuti'de biz devlet olarak daha çok Cibuti'nin enerji birikimini, "know-how"ını artıracak bir rol izleyeceğiz ama aynı zamanda, bu enerji takımlarına Türkiye'den iş adamları da götürerek bu iş adamlarımızın oradaki jeotermal, rüzgâr ve güneş kaynaklarından faydalanmasını ve orada iş birliklerini artırmasını sağlama amacındayız. Bunu Nijer'de yaptık, Tanzanya'da... Tanzanya gündeme geldiği için söyleyeyim: Ocak ayında Tanzanya'ya gideceğimiz büyük bir heyetle. Cibuti'ye de heyet yolladık. En kısa zamanda Cibuti'ye de bir grup iş adamını... İlgilenen arkadaşlar olursa büyük bir zevkle o arkadaşlarımıza her türlü bilgiyi vermeyi bir görev kabul ederiz çünkü Türkiye'nin her varlığı bizim için önemlidir. Cibuti'de iş yapmak isteyen ve bizim kuracağımız heyete katılmak isteyen arkadaşlarımız olursa da açık çek, hem Bakanlığımız hem ben, bizim birimiz hem de dış ilişkilerimiz –organize ettiği için- bu konuda sizlere yani özel davetiye değil, her zaman bizim envanterimizi, iş adamı envanterimizi artıracak çalışmalarda bize katkıda bulunursanız seviniyorum.

Zannediyorum çok atladığım bir konu yok ama eğer atladığım bir konu olursa baştan özür dilerim, diğer sorularla beraber cevap vermeye çalışırım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Bakan Yardımcımıza çok teşekkür ediyorum.

ÜNAL KACIR (İstanbul) – Ortak enerji çalışma grubunun faaliyetiyle ilgili bir soru sormuştum.

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Onu hemen söyleyeyim: İşte bu ortak enerji çalışma grubunda 3-4 tane bürokrat arkadaşımız olacak, 3-4 tane iş adamı arkadaşımız olacak. Bunlar sürekli olarak birbirleriyle irtibat hâlinde olup proje geliştirecekler. İlk çalışma yapıldı fakat ilk çalışma daha üst düzeyde yapıldı, bundan sonraki aşamalarda bunu daha yaygın hâle getireceğiz.

BAŞKAN – Evet, Sayın Bakan Yardımcımız, teşekkür ediyorum.

Sayın Susam, biliyorum ilk önce siz söz talebinde bulundunuz ama ikinci olduğu için, izin vererseniz, Sayın Aksoy ve Sayın Aksünger'le devam edeyim, sonra en son sözü size vererek inşallah ilk oylamamızı yapalım.

Sayın Aksoy, buyurun.

SONER AKSOY (Kütahya) – Sayın Başkan, kıymetli arkadaşlarım; ben de Komisyonumuzun çok önemli görevler yaptığını inanıyorum ve burada almış olduğu kararlar gerek muhalefetin gerek iktidarın tavsiyelerine Hükümetin de çok yakından uyduğunu ve enerji politikasında çok önemli adımlar attığını hepimiz burada müşahede ediyoruz.

Devlet kuruluşu olan yapılara karşı da, kuruluşlara karşı da CHP'nin hassasiyetini biliyoruz. Hükümetimiz de bu noktada gerek TPAO gerek MTA gerek Bor İşletmelerini kendi elinde tutmakta, tutmakla kalmamakta, bunları aynı zamanda 2002'deki geliş noktamızdan 2013'teki çok daha önemli üst noktalara taşımaktadır. Mesela, arama bütçesi MTA'nın 2002'de 8 milyon dolarken şimdi 100 milyon dolardır, 2002'de sondajlar metre olarak 25 bin metre iken şimdi 400 bin metreye ulaşmıştır Sayın Susam. Kömür rezervleri yönüyle de 8,3 milyar tondan 14 milyar tona ulaşmıştır. Ayrıca, sismik araştırmalar, derin denizlerdeki rezerv durumlarını kontrol için de yeni bir sismik gemi alımı söz konusudur ve bunun için çalışmalar yapılmaktadır, sanıyorum sipariş verilmiştir, böyle bir gemi çalışması vardır.

Jeotermal Enerji ve Mineralli Sular Yasası'nı, biliyorsunuz burada hep beraber geçen dönemde çıkarmıştık. O yasayı çıkarmış olmamızla bugün için 300 megavatlık çok önemli bir jeotermal enerjinin Aydın Denizli civarında ve Türkiye'de faaliyet yaptığını görüyoruz. Bu, çok iftihar edilecek bir konudur. Bizim yasamız eğer olmasaydı bu mümkün olmazdı ve bu, Komisyonumuzun bir başarısıdır. Ben, burada, o yasanın hazırlanmasında emeği geçen Sayın Hasan Angı'yı da -o zamanki Konya Milletvekilimizi de- saygıyla anmak istiyorum.

Bu jeotermal enerjiden kuyuların elde edilmesinde, sondajlardan sonra elde edilen imkânların bir kısmının MTA'da gelir olarak kalması meselesi de MTA'nın belini doğrultan en önemli finans kaynaklarından biri olmuştur ve bugün için de şu anda MTA'nın jeotermal enerjisiyle ilgili Türkiye'de -biliyorsunuz, dünyada jeotermalde 5'inci ülke konumundayız- şu anda 25 yerde aramaları vardır. Bu yönüyle yani biz kamu kuruluşlarını, özellikle stratejik nitelik taşıyan, enerjiye taşıyan kamu kuruluşlarını bir çiftlik hâlinde kullanmamışız, verimli özel sektör gibi bunları yapılandırmışız ve millî ekonomiye, katma değere katkısı olan değerler hâline getirmişiz.

Yine, Komisyonumuzun çalışmaları arasında bulunan rüzgâr enerjisi ve güneşle alakalı yasalar da Komisyonumuzun başarısıdır, çıkmış olan yasalardır. Bu yasalar çerçevesi içerisinde Komisyonumuzun burada elde ettiği neticelerin veya verdiği kararların bir kısmının Genel Kurulda değiştirilmiş olmasından dolayı, bugün gerek güneşte gerekse rüzgârda dünya devletlerine nazaran biraz arkadan takip ettiğimizi de herkes bilmektedir. “Bir teknolojiye sonradan katılmanın bazı faydaları vardır.” dedi Sayın Bakan Yardımcımız ama tabii tecrübelerden de dünyanın gidişatından da yararlanmak lazım. Yenilenebilir enerji, bugün için dünyanın en önemli ele aldığı enerji kaynaklarından biridir. Grevi yoktur, lokavtı yoktur, efendim, çevre kirliliği yoktur, vesaire.

Güneş için Almanya'nın içerisinde bulunduğu sıkıntılar malumdur, vardır ama buna rağmen güneşle alakalı yatırımları ve offshore dâhil rüzgârla alakalı yatırımlarını asla bırakmamaktadırlar. Bunun da elbette bir sebebi vardır. Bunu da düşünmemiz ve bizim de bu noktada çok daha iyi mesafeler almamız gerekir kanısındayım.

Ben, yasanın hayırlı olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Aksünger, buyurun.

ERDAL AKSÜNGER (İzmir) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlarım; ben de yeni komisyon çalışmalarının bu yıl için hayırlı olmasını diliyorum.

Arkadaşımız biraz önce değerli Mehmet Ali Susam'ın söylediklerine bir yanlış anlama üzerinden cevap verdi bence. Türkiye'nin geri kalmışlığı konusunda değil, mentaller geri kalabilir ama Türkiye'nin geri kalması konusunda değil, dünya geliyor zaten. Bunu daha önce de birkaç kere özellikle Meclisteki konuşmalarında da belirtmişim ben aslında, dünyada yüzde 2 büyüyor zaten, yüzde 3 büyüyor her sene yani öyle çok ortada da devasa olaylar yok. Tabii ki enerji konusunda son yirmi yılın... İşte, liberalleşen sürece baktığınızda Türkiye'de rüzgâr nereye kadar gidebilir? Çok bir yere gidemez gibi görünüyor. Niyeye? Potansiyeller belli yani kaç megavatlık enerji alacağınız o alanlar belli ama buna rağmen güneşin gelişimi inanılmaz. Yani, ben yirmi beş yıllık bir bilimci olarak söylüyorum özellikle: Teknolojik olarak güneşin gelişimi inanılmaz. Bu sene 600 megavatlık bir açılım yapıyor Türkiye ama önümüzdeki süreçte Almanya'nın Türkiye'ye gelmesinin tek bir nedeni var: Almanlar, Alman devleti sübvanselerin hepsini düşürdü aşağıya. Düşürmesinin nedeni de teknolojinin güneşe kaydığını, hızlı bir şekilde geçtiğini görüyor ama o teknoloji daha sübvanses etmediği için oradaki özel sektöre bu hakkı tanımıyor. Tanımadığı için Türkiye'deki şu andaki liberalleşme sürecinin çok hızlı gelişeceğini düşünüyor, o devletler de o yüzden Türkiye'ye geliyorlar. Bunun herhâlde 50 bin megavatı bulacak bir potansiyeli var. Ama, esas konu şu: İşte, TOSHIBA mesela, Çin'in enerji depolaması konusunda aslında yeni bir ürün geliştirdi, ilk defa dünyada bu geliyor, enerjiyi, elektriği depolama konusunda önümüzdeki süreçte. Türkiye'deki 1 megavat enerji için 20 dönüm arazi ihtiyacı varken güneşte, on yıl sonra tam tersi olacak. Yani, 1 dönümden 20 megavat enerji elde edebileceksiniz. Bu ne demektir? Devasa bir gelişimden bahsediyoruz. Enerji politikaları zaten yüzyıllık olacağı mümkün olmayan bir konudur. Çünkü, neden olmaz? Türkiye'de en büyük sıkıntılarımızdan bir tanesi Türkiye Bilimler Akademisi bence. Yani, önümüzdeki “know-how”ı yaratacak olan burasıdır. Dünyada da böyle olmuş zaten. Yani, İnternet'i kim bulmuş? Amerikan Ulusal Bilimler Akademisi bulmuş. Peki, kime vermiş? İşte, NASA'ya vermiş kendi intranetini sağlamak için, sonra da liberalleştirmiş. Peki, ne dedik biz bununla ilgili geçen sene üçüncü ayda, dördüncü ayda, Ali Bey de iyi bilir, ya, Türkiye Sayın Bakan Yardımcımızın dediği gibi gitmiyor. Yani, Türkiye mobil iletişimde filan böyle geriden gelip de birilerini geçmedi. Tüketici olarak geçti, üretici olarak geçmedi. Öyle bir şey yok. Yani, şimdi, çok hızlıyız, şuyuz, buyuz, hayır. Amerika'daki taşınan trafiğin yirmide 1'ini taşıyorsunuz 3G'yle, 4G'yle diye, bununla övünemezsiniz. Bu, sizin teknoloji de değil. O yüzden buna ağırlık vermek zorundayız. O yüzden üretime ağırlık vermek zorundayız.

Cibuti konusunda şunu söylemek istiyorum, çok merak ettiğim bir konu: Şimdi, burada bir sermaye birikiminin olmadığını düşünüyorum. Bir sermaye birikimi yok, “know-how” da yoksa bir vesileyle biz oraya sermaye transferiyle ve “know-how”la gitmemiz gerekir ki oradaki o kaynak yapılarını bir vesileyle kullanalım. Peki, Türkiye'de bu tür şeyler, devletin bu tür konulardaki kendi yatırımına bakışı yani bunu statik olarak, devletçi politika olarak söylemiyorum, enerjinin gelişim süreçleri açısından söylüyorum, anlattığım yanlış anlaşılmasın diye söyleyeceğim: Türkiye'de sermaye birikimi var da kendi enerjisini üretmek üzere kendi kaynaklarını kullanıyor bu yetmiyor da gidip Cibuti'de... İnsanlık açısından bir şey söylemiyorum, orada ne gerekiyorsa, yol yapmak, 10 bin dolara su çıkartmak varsa bu ülke her türlü yardımı yapsın o insanlara, suyunu da çıkartsın, bunu da hibe olarak yapsın zaten. Ama, şimdi, hangi iş adamları gidecek oraya da sermaye birikimini orada harcayacak, çok ucuza enerji bulacak, “know-how” a götürecek, sermaye de oraya gidecek? Bunun için güneş bizden daha mı çok? Hayır. Yani, 30-35 derecenin üzerinde, sıcaklığın üzerinde, santigradın

üzerindeki bir güneşe ihtiyaç yok yani güneş enerjisinde böyle bir şeye ihtiyaç yok. Merak ettiğim bu, birincisi. Bunu çok merak ediyorum yani niye bir sermaye transferi yapalım, “know-how” da yok orada? Peki, oranın sermaye birikimi yoksa kim neyi geliştirecek yani orada, hangi şeyle? Çünkü, sizin söylediğinize göre normalde tabii kaynaklara baktığınızda enerjinin dışında bir tabii kaynaktan bahsetmediğiniz için söylüyorum bunu.

Konuyu şöyle getireyim, Sayın Başkan, çok önemli bir konu olduğuna inandığım için söyleyeceğim: Avrupa geçen hafta ciddi bir şekilde sansasyonel bir konuyla sarsılıyordu. Ne diyordu? Fransız devleti “Bizi dinliyor musunuz?” diye Amerikalılara sordu. Biz bunu üçüncü ayda mı Ali Bey... Ben Komisyonda Amerikan Ulusal Güvenliğin buradaki bizim devletimizi, stratejik konularımızı dinlediğini söyledim, bütün belgeleriyle de ortaya koyduk. Hiç çit bile çıkmadı. Bir kişi işlem bile yapmadı. Yani, şunu konuşmak istiyorum, acaba Cumhuriyet Halk Partisinin bir milletvekili bunu söylüyor diye bu bir komplo teorisi gibi mi algılanıyor? Yani, ben bu ülkenin çıkarına olacak bütün belgeleri sundum ortaya bir vesileyle. Ondan önceki araştırma komisyonunda da beraber yazdık komisyonda. Yüzde 50’inde, 60’ında benim vardır emeğim, Komisyon çalışmalarında değil mi? Bunları yazdık da bunların hepsini teorikte de bir kitaba getirdik de uygulamaya gelince hiçbir şey yok ortada, pratikte hiçbir şey yok. Bakın, bugün ben ne diyorum: Üçüncü ayda -belgeler burada, Komisyon raporları burada- aynı şeyleri biz söyledik “Türkiye Cumhuriyeti'nin hem kamu kurumlarını hem stratejik kurumlarını hem askerî kurumlarını dinliyor.” dedik ve adam şurada dedik, burada dedik, açıkladık bütün şeylerini, işlem yok. Bugün Amerika'nın Avrupa'yı dinlediği konusunda ortalık sallanıyor, sansasyon var. İktidar olan sizlerin bir vesileyle bununla ilgili mutlaka bir girişimde bulunmanız gerekir. Türkiye gerçekten bu konuda kendini güvenceye alabiliyor mu? Mümkün değilse eğer mutlaka onunla ilgili bir araştırma yapılması ve acilen önlemler alınması şart ve neler yaptığı konusunda vahi konular ortada yani her şeyinizi artık ortaya sermişler. Ben, belki söyleyecek çok konu var ama bunu özellikle belirtmek istedim. Bilgi teknoloji burada geçerli olduğu için söylüyorum bunu ve bu Komisyon da bu konuya el atmalıdır diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun, tabii, branşlarından bir tanesi bilgi ve teknoloji. Bununla ilgili de bir gündem açarsak günlerce konuşulabilecek olan bir konu. Dediğiniz konular da son dönemde bütün dünyayı sarsan konular. Türkiye de buna bence hassasiyetle yaklaşmalı ama bu arada biz de yol almalıyız.

Onun için, ben, Sayın Susam'a da hızlı bir toparlama yaparak söz hakkı veriyorum. Sonra da inşallah ilk oylamamızı hayırlısıyla yapalım.

Bir söz talebi daha var, onu da gördüm.

Size de söz vereceğim.

MEHMET ALİ SUSAM (İzmir) – Sayın Başkan, şimdi, arkadaşlara, hem Sayın Külünk'e hem de Sayın Hüseyin Bey'e bir şey söylemek istiyorum, kendisi ayrıldı ama. Bizim burada söylediklerimizin bir siyasi polemik olmadığını anlasınlar. Şimdi, Sayın Külünk bize brifing versinler, brifing almaktan hiç gocunmayız. Bu Komisyonda buradaki arkadaşlarla birlikte aşağı yukarı ben yedi yıldır enerji konularında brifing de alıyorum, Bakanlıkla da çok yakın ilişkim var. Her türlü çalışmayı arkadaşlarımız burada beraber yapıyoruz. 2002'den beri de bu komisyonlara emek vermiş Sayın Soner Bey dâhil birçok arkadaşımız da var. Az önce kendisi de birçok şeyden söz etti.

Şimdi, değerli arkadaşlar, çok uzatmamak için ve süreyi verimli kullanmak için söylüyorum: Biz, enerji politikalarını biliyoruz ama yeni brifing almaktan da hiç gocunmayız. Enerji politikalarında söylediklerimizi dikkate almayı yasak düzenlemeler yapılırken bunu değiştirenlerin örneklerinden ders alınmasını söylüyoruz. Az önce Soner Aksoy söyledi, “Güneş enerjisinde teşviki şu rakamda tutalım.” diye bu Komisyondan geçen şey Mecliste düşünülmeseydi bugün Türkiye güneş enerjisinde yenilenebilir kaynaktan daha ileri noktaya gidebilecekti. Ben, Sayın Bakan Yardımcısının dediğine katılmıyorum. “Avrupa çok sübvansede etti, şimdi bu sübvanseden dolayı rahatsız, kaçıyor.” Öyle değil, Avrupa o sübvansıyla çok ciddi bir teknolojiyi yakaladı, o alanda çok iddialı oldu, şimdi dünyaya yayılıyor. Biz, artık geri kaldık. Teknolojiyi üretme noktasında o teşvikleri biz verseydik biz bugün onun teknolojisine değil, biz, kendi ülkemizde yaptığımız gibi, başka ülkelere teknoloji verebilecek noktaydık. Aynı şekilde, Sayın Aksünger'in dediği gibi, mobil iletişimde biz yaygın bir kullanıcıyız ama teknoloji üreticisi, teknolojiyi dünyaya pazarlayan, altyapı geliştiren falan değiliz. Onun için, bizim söylediklerimizi bir savunma refleksi içerisinde alıp savunmaya kalkmayın. Bizim söylediklerimizden lütfen bir öz eleştiri yaparak yanlış olan noktalardan doğruları bulmaya yönelik iyi, gayretli çalışmalar olarak görün.

Şimdi, bizim söylediğimiz neydi? TPAO'nun, TKİ'nin, MTA'nın ve benzeri kuruluşların, bu yasal düzenlemeler yapılırken, bu yasal düzenlemelerde güçlü olmasına ihtiyaç vardı. Ben "Türkiye, zayıf bir ülke." demedim. Bu laf benim değildir. Bu laf, Petrol Kanunu konuşulurken Bakanlığın lafıdır. "Sermaye yetersizliğimiz vardır, yabancı şirketlerin bu alanlara girmesini istiyoruz, TPAO'da çok ruhsat birikti, yapamıyor, değerlendiremiyor, açalım, yabancılar gelsin, burada araştırma yapsın." diyen ben değilim. Türkiye'yi küçük gösteren ben değilim. Türkiye'nin imkânlarının eksik olduğunu söyleyen Bakanlık.

Onun için, değerli arkadaşlarım, hep beraber bu çalışmaları böyle yapmaya çalışıyoruz. Aslında bunlara söylenecek çok şey var ama ben şunu söyleyeyim: Bu bir ulusal politikadır, parti politikası değildir enerji politikası. Ulusal politikalarda da parti politikamızın üzerine çıkabilecek kadar vatansever ve objektif olmaya ihtiyaç vardır ve bilgili olmak durumundayız. Onun için, arkadaşlarımız bizim dediklerimizi böyle alsınlar. Zaman kısıtlılığı nedeniyle böyle söylüyorum.

Cibuti'yle ilgili anlaşmaya da, Sayın Kacır'ın sorduğu sorulara da... Mesela yaklaşık bir yıl geçmiş, 2012'nin Aralık ayında bu anlaşma imzalanmış. Altı ayda bir ortak çalışmalar yapılmasına ve bunun sonuçlarının değerlendirilmesine ihtiyaç var. Bunlar herhâlde daha hızlanmalı ve yapılacaksa bu anlaşmalar, bir kâğıt üzerinde anlaşmanın ötesine geçip fiiliyata geçen anlaşmalar olmalı.

Herkese teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Susam.

Son konuşma olarak Değirmendereli, buyurun lütfen.

KEMAL DEĞİRMENDERELİ (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle size yeni görevinizde başarılar diliyorum. Daha sonra da aramıza katılan yeni Komisyon üyesi arkadaşların – tanıdıklarım da var içlerinde- Sanayi Komisyonumuza mesleki birikimleriyle önemli katkılar yapacağına inanıyorum; kendilerine de başarılar diliyorum.

Şimdi, bu Cibuti'yle ilgili, Sayın Bakan Yardımcımızla, onaylama noktasına geldik ama, teknik bir soru sormak istiyorum. Cibuti küçük bir ülke, 550 bin falan nüfusu var yani bildiğim kadarıyla herhangi bir enerji kaynağı da yok yani bir petrolü yok, gazı yok, belki güneş olabilir, jeotermal var. Güneş için de topografyası çok uygun görünmüyor. Cibuti'nin en önemli özelliği stratejik konumu, Süveyş Kanalı'nın çıkış noktasında ve bu konumundan dolayı da Cibuti'deki en ciddi yatırım bir Amerikan üssü, büyük ölçekli bir Amerikan üssü. Yani Amerika Cibuti'deki bu üssüyle Süveyş Kanalı'ndan geçen gemileri özellikle kontrol ediyor, etmeye yönelik olduğunu biliyoruz. Yani, şimdi, bizim, çok fazla enerji açısından kaynakları olmayan yani bir Angola olmayan, bir Nijer olmayan bir Afrika ülkesiyle, minicik de bir Afrika ülkesiyle... Bu arkadaşımız da söz etti, oraya belki bizim katkılarımız daha fazla olacak. Esas beklentimiz, stratejik pozisyonuyla ilgili bir kazanım elde etmek midir yoksa başka enerji kaynaklarından faydalanabilme imkânımız olabilecek midir?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcım, çok kısa bir...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Önce hemen Sayın Değirmendereli'nin sorusuna cevap vereyim: Şimdi, dediğiniz doğru, gönlümüz çok daha başka şeyler arzu ederdi ama belli bir noktadan sonra ilişkileri bir şekilde kurmak lazım ve Cibuti'nin bugün en çok ihtiyaç duyduğu şey enerji. Bizden böyle bir talepleri var. Bu talepleri çerçevesi içinde, biz orada devlet olarak, millet olarak bir iş birliği yapabilirsek, yaparsak bu iş birliğinin diğer sektörlerle ve diğer alanlara da çok etkisi olacağı kanaatindeyiz.

Şimdi burada soru şu: Bu iş birliği nasıl olacak? İki tane unsur var. Bunlardan bir tanesi, Cibuti personelinin Türkiye'de eğitilmesi, gerektiği zaman da bizim kendi uzman arkadaşlarımızın Cibuti'ye gönderilmesi. Bunlar devletin yapacağı işler. İkincisi de enerji takımları vasıtasıyla Türkiye'deki özel sektör şirketlerinin bir kısmının kâr gördüğü için oraya sermaye götürmesi yani devlet, oraya bir sermaye, kendi imkânlarıyla bir sermaye aktarmayacak ama buna öncülük ederek oradaki ihtiyaçları, enerji ihtiyaçlarını tabii ki ekonomik bir çerçevede karşılayacak. O bakımdan, ben bunun önemli olduğuna inanıyorum.

Çok kısaca, Sayın Başkanım, evet, doğru, biz, teknoloji üretmiyoruz. Keşke daha fazla teknoloji üretsek her alanda. Fakat benim o örneğim şu anlamda önemliydi: Yani sektöre geçirmenin bazı avantajları var. Bu, bazı avantajlar çok iyi kullanılabilirse artıya dönüşebilir fakat bu demek değildir ki, biz, tamamen geç girmeyi bir strateji olarak belirleyelim. Keşke ilk giren hep biz olsak ama olmayınca da bu fırsatları değerlendirmek anlamında söylüyorum.

AR-GE konusunda -bu konuları çok uzun süre yurt dışında da yurt içinde de çalıştığım için yani benim bir çalışmam da o oluyor- özellikle enerji alanında AR-GE konusunda yeni bir çalışma yapmak, biraz daha derinleştirmek, var olan çalışmalarını daha da derinleştirmek gerektiğine inanıyorum.

Şimdi, şunu söylemek istiyorum Sayın Başkanım: Enerji, topyekûn bir meta. Bunun neden üretildiği sanayi ve ekonomi açısından önemli değil, makro açıdan baktığınızda. Şimdi, eğer enerji maliyetleriniz yüksekse, bu maliyetler bir şekilde size endüstri kaybına yol açarsa bunu makro düzeyde değerlendirmek lazım. Mesela bir örnek vereyim Sayın Başkanım: Bu, özellikle Amerika'da gelişmekte olan kaya gazı nedeniyle Avrupa'daki enerji maliyetlerinin yüksek olmasından da ötürü Avrupa'da enerji yoğunluklu sektörlerin bir kısmının Amerika'ya doğru kaydığını görüyoruz biz. Özellikle demir-çelik sektöründe mesela Arcelor gibi büyük dünya devinin Avrupa'daki bazı tesislerini kapatıp Amerika'ya doğru gittiğini görüyoruz. Şunu söylemek istiyorum: Bir strateji geliştirecekseniz makro bir strateji geliştirmek durumundasınız. Sadece enerji stratejisi bir unsurdur ama bütün ekonomi üzerine etkilerini göz önüne alarak bunu yapmanız lazım. Bugün siz, dünyadaki gerçeklerle karşı karşıyasınız. Amerika'da doğal gaz şu kadar fiyat, Avrupa ortalaması şu kadar fiyat, Asya ortalaması şu kadar fiyat, bunu değiştiremezsiniz. O zaman uygulayacağınız stratejiler de biraz farklı olacak. Hem TPAO'nun arama imkânları çok artmıştır hem MTA'nın arama imkânları çok artmıştır. Bunları ben özellikle sizlerle konuşmak ve sizlerin fikirlerini almayı arzu ederim.

Teşekkür ederim. Zaman kısıtlı olduğu için her şeye cevap veremiyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Tabii Cibuti'yle enerji alanında yapacağımız bu anlaşmanın vesilesiyle enerji politikalarımızı bayağı bir tartıştık, bayağı bir konuştuk, görüşlerimizi aldık. Her biri birbirinden değerli, doğru tespitler ve önerilerdi, sorulardı. Ben bütün Komisyon üyelerimize çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcımızın tespitine şöyle bir naçizane katkıda bulunmak istiyorum: Her ne kadar bugün ülke olarak çok zor durumda olsa ve batan bir ülke olarak da anılsa da İzlanda'ya bir gitme imkânımız olmuştu. İzlanda'da devasa alüminyum tesisleri gördük. Alüminyum cevherden üretme değil de alüminyum işleme tesisleri gördük, alüminyum işlemenin de en büyük gideri enerji. Enerjinin en büyük avantajlı olduğu ülkelerden birinin İzlanda olduğunu orada öğrendim, tek kaynakları da jeotermal kaynaklar. Jeotermal kaynaklardan inanılmaz üretebilen bir ülke. Yani sanayinin enerjisiyi takip ettiğinin, avantajlı enerjisiyi takip ettiğinin altını çizmek için söylüyorum. Ayrıca bildiğim diğer bir bilgi de şöyle: Türkiye şu anda Afrika'da sadece böyle katkı vermek, o ülkeye yardım etmek anlamıyla değil de mesela Türkiye'den bir özel sektör kuruluşunun, Türkiye'de çok başarılı bir enerji dağıtım kuruluşunun Nijerya'da enerji dağıtım işini aldığını biliyorum, sanırım operasyona da başladı diye tahmin ediyorum.

Evet, ben tekrar teşekkür ediyorum.

Değerli Komisyon üyelerimiz, tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçmeden tasarının tümünün esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere kabulünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Çok teşekkür ediyorum.

Böylelikle, Komisyon olarak ilk kanun tasarımızı da oylayıp kabul etmiş olduk. Hayırlı olmasını diliyorum.

Şimdi, Komisyon olarak enerjiyle ilgili yurt dışı anlaşmalarımız var. Eğer sizlerin de bu yönde bir kararı olursa konuları yeterince konuştuğumuz kanaatindeyim.

Gündemimizin 7'nci sırasında bulunan Başkanlıkça 1/10/2013 tarihinde esas olarak Dışişleri Komisyonuna, tali olarak da Komisyonumuza havale edilen **(1/819) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Hidrokarbonlar Alanlarında İşbirliğine İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın** tümü üzerindeki görüşmelere açıyorum.

Burada konuyu önce Hükümet adına Enerji Bakanlığımıza vereceğim, sonra söz talepleri varsa, ki bu konuda anlayışla karşılanacağına inanarak hızlı ilerleyeceği mize inanıyorum.

Sayın Bakan, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Sayın Başkanım, Cibuti'nin tam tersine aslında burada Türkiye, özellikle doğal gaz ve maden kaynaklarıyla alakalı Türkiye'nin de kazanacağı bir iş birliği anlaşması yapacak. Bu mutabakat zaptı yürürlüğe girdikten sonra biz hemen enerji çalışma grubunu oluşturacağız ve bu çalışma grubu yine demin de söylediğim gibi başta bürokrat arkadaşlarımız, özel sektör arkadaşlarımızdan oluşacak. Milletvekillerimizle ilgili konuyu tabii ki arz

ve müzakere edecek Sayın Bakanımız ve biz bir an önce harekete geçerek Kamerun'daki petrol, doğal gaz kaynaklarının TPAO marifetiyle, MTA marifetiyle hem araştırılması hem geliştirilmesi hem bir kısmının ülkemize varlık olarak kazandırılması konusunda yüce Meclis takdir ettikten sonra hemen hızlıca hareket edeceğiz. Daha önce söylediklerimize ek olarak söyleyeceğimiz başka bir husus burada bulunmamaktadır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Söz talebi yoktur.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçmeden tasarının tümünün esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere kabulünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Teşekkür ediyorum.

Gündemimizin 10'uncu sırasında yer alan Başkanlıkça 23/10/2013 tarihinde esas olarak Dışişleri Komisyonuna, tali olarak Komisyonumuza havale edilen (1/850) esas numaralı Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Japonya Hükûmeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlarla Kullanımına Dair İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı'nın tümü üzerindeki görüşmeleri açıyorum ve bununla ilgili de ilk sözü yine Enerji Bakanlığımızdan Sayın Bakan Yardımcımıza veriyorum.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleriimiz; sizlere de çok teşekkür ediyorum.

Evet, en tartışmalı konulardan bir tanesi. Fakat şunu söyleyeyim: Bu anlaşmanın çok benzeri, hemen hemen aynı daha önce Kanada, Arjantin, Güney Kore, Fransa, ABD, Rusya ile yapılmış anlaşmalar. Bu, daha çok 1, 2, 3 anlaşması diye geçen, özellikle nükleer barışçıl amaçlarla kullanılması amacını güden ülkelerle yapılan anlaşmalar. Burada daha çok teknik işbirliği ve bilgi değişimi hususları söz konusu ve bu bir çerçeve anlaşma. Bu anlaşma onaylandıktan sonra işte, Japonya'yla nükleer santral anlaşmaları, hükümetler arası anlaşmalar, ev sahibi anlaşmalar, bunlar zaten hepimizin gündemine gelecek, yakın zamanda gelecek bu anlaşmalar. Burada daha önce diğer ülkelerle yaptığımız anlaşmanın yüzde 100 aynısını yapıyoruz. Bu anlaşma biraz da Uluslararası Atom Enerjisinin ülkelerden talep ettiği bir anlaşma. Burada uzman ve kursiyer değişimi konusunda maddeler var, bilgi alışverişi konusunda maddeler var, nükleer madde, madde ekipman ve teknoloji tedariki konusunda maddeler var; anlaşma konusuna giren hususlar konusunda hizmet sağlanması, hizmet alınması konusunda maddeler var; doğada var olan kaynakların nasıl ortak olarak kullanılacağına değerlendirileceği konusunda maddeler var; nükleer emniyet konusunda maddeler var; kullanılmış yakıt ve radyoaktif atık yönetimi konusunda maddeler var. Bütün bu maddeleri dercedilmiş bir anlaşma.

Şey tartışmasına girecek miyiz bilmiyorum, hani nükleer santraller, Japonya vesaire bu tartışmalar girecek miyiz bilmiyoruz ama o konularda da çok hazırlıklı olduğumuzu, her türlü bilgiyi vereceğimizi size söylemek istiyorum. Bu anlaşmadan daha sonra gelecek anlaşmalarda bunları daha ayrıntılı tartışabiliriz.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum.

Bu konuda, nükleer santrallerle ilgili konulara girmenin pek gerekli olduğuna inanmıyorum.

Evet, bir söz talebi var.

Buyurun lütfen.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, biraz evvel arkadaşlarımız bu maddeler üzerinde hepimize imza attırdılar yani konuları görüşmeden imzayı attık. Bu sizin verdiğiniz bir talimat mıdır yoksa nükleer...

ALİM IŞIK (Kütahya) – Yok, yok atmayabilirdiniz de.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani niçin böyle bir yöntem uygulandı?

BAŞKAN – Bugüne kadar hep uygulayagelmişsiniz böyle.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama bu doğru bir yöntem değil. Ben atmadım bugüne kadar.

BAŞKAN – Bundan sonra imzalatmayalım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Efendim?

BAŞKAN – İmzalamamak gibi bir şeyiniz de vardı ama yani “ Ben imzalamıyorum. Görüşmeler...”

HASAN ÖREN (Manisa) – Hayır, hayır. Maddeler görüşülmeden niçin dolaştırılır? Bir anlamı bir mantığı varsa siz izah edin ki biz anlayalım. Yani zaman mı kazanmaya çalışılıyor veya toplantı bittikten sonra bütün arkadaşlarımızın hepsi aniden gitmek istediklerinden dolayı mı atılmıyor, nedir gerekçesi? 10 madde var.

MUSTAFA ÖZTÜRK (Bursa) – Daha önce de böyle...

HASAN ÖREN (Manisa) – Yok, daha önceyle ne alakası var? Yok canım. Bittikten sonra atılırdı. Şimdi attığımız imza nükleer santrallerle ilgili çevre anlaşma da olsa, çerçeve anlaşma da olsa buna karşı bir direncimiz var bizim. Sayın Bakan Yardımcınız da diyor ki: “Detayları sonra görüşeceğiz.” Detayları sonra görüşsek bu çerçeveye niye imza atacağız biz? Onun için böyle bir yöntemin uygun olmadığını ve maddeler görüşüldükten sonra arkadaşları dolaşıp imza atılabileceğini veya bitiminde atılabileceğini düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI H. MURAT MERCAN – Sayın Başkanım, bir hususu söylemek istiyorum.

Biz nükleer santral yapacak da yapmasak da Japonlarla, bu anlaşmanın çok benzerini -daha önce onu söylemek istedim- Kanada, Amerika, Rusya, Almanya, Ürdün, Çin Halk Cumhuriyeti gibi ülkelerle zaten yaptık. Yani bu ülkelerin hiçbirisiyle biz nükleer santral yapmayacağız. Ama ben dedim ki eğer Komisyonun takdiri olursa bu konuda da hazırlıkta, takdir Komisyonundur. Yani ben bir tartışma açılması hususunda bir şey demiyorum. Takdir Komisyonundur. Kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Zaten şöyle: Yani arkadaşlarımız sanırım en son söylediğiniz gerekçeyle, Komisyon üyelerimiz toplantıdan hemen sonra çok hızlı bir şekilde dağıldıkları ve imza atıramadıkları gerekçesiyle onu dolaştırma ihtiyacı hissetmişlerdir. Bundan sonra dikkat edilmesini ben... Bir formül bulmamız lazım. Arkadaşlarımızın da belki kapıda durup kimse imza atmadan çıkmasını diye böyle durmaları da şey olabilir.

HASAN ÖREN (Manisa) – Yok, yok, gelir sonra da atabiliriz.

BAŞKAN – Olabilir yani belki sonraki ilk toplantıda da olabilir, başka şekilde de olabilir ama kesinlikle böyle bir amaçla yani konuşulmadan, görüşülmeden, oylanmadan onaylamışsınız gibi bir şey söz konusu değil. Zaten burada görüşmelerdeki her şey tutanaklara geçiyor ve ardından muhalefet şerhinizi de getirebilirsiniz. Ret oyu kullanarak da zaten onu oylamada dile getirebiliyorsunuz. O amaç da yoktur, onu bilmenizi istiyorum.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelerine geçmeden tasarının tümünün esas komisyon olan Dışişleri Komisyonuna sunulmak üzere kabulünü oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.

Değerli Komisyon üyelerimiz, bugünkü çalışmadan dolayı çok teşekkür ediyorum.

Bugünkü çalışmamızı burada sonlandırıyorum.

Salı günü toplantı saatiyle ilgili bir öneri sunan arkadaşımız var mı?

Öğleden sonra uygun bir saat olarak sizlere bildirilecek.

Evet, çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 12.26